VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto

Eduskunnan puolustusvaliokunta

12.5.2022

Viite: lausuntopyyntö 2.5.2022

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta (HE 63/2022 vp)

Valmiuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi poikkeusolomääritelmä muusta julkisen vallan päätöksentekokykyyn, yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin toimivuuteen, rajaturvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuva uhkasta, toiminnasta, tapahtumasta tai näiden yhteisvaikutuksesta, joka erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa kansallista turvallisuutta, yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia. Valtiovarainministeriö pitää esityksen tavoitteita vallitsevan turvallisuustilanteen takia kannatettavina. Hybridiuhkien monimutkaisuus ja samalla niiden vaikutusten mahdollinen vakavuus ja laajamittaisuus edellyttävät sitä, että myös poikkeusolojen toimivaltuudet huomioidaan tarvittavassa keinovalikoimassa, jotta varmistetaan hybridiuhkiin tehokas ja oikeasuhtainen reagoiminen. Samaan aikaan ministeriö pitää tärkeänä, että pikaisesti aloitetaan laajempi valmiuslain kokonaisuudistus, jossa pystytään arvioimaan ja valmistelemaan huolellisesti ja perusteellisesti valmiuslainsäädäntö, joka vastaa nykyaikaista käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmiuslain 93 §:n 2 momenttia ja 94 §:n 4 momenttia siten, että palvelussuhteiden ehtoja ja irtisanomista koskevat säännökset tulisivat sovellettavaksi myös uudessa 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Lisäksi mainittuihin säännöksiin lisättäisiin uusia toimijoita, joihin palvelussuhteiden ehtoja ja irtisanomista koskevia säännöksiä sovellettaisiin. Uusina toimijoina mukana olisivat myös julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain (10/2015), jatkossa TUVE-laki, 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut yhtiöt sekä valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun lain (1226/2013), jatkossa TORI-laki, 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu palvelukeskus. Valtiovarainministeriö tuo valtionhallinnon ja turvallisuusviranomaisten ICT-palvelutuotannon järjestämisen osalta esille, että TUVE- ja TORI-lakien mukainen palvelutuotanto muodostaa osan koko valtionhallinnon ja keskeisen osan turvallisuusviranomaisten ICT-palvelutuotannosta. TUVE- ja TORI-lakien mukaiset palvelutuottajat tuottavat erityisesti viranomaisten päivittäisessä toiminnassa käytettäviä tai toimialasidonnaisia tietojärjestelmiä tukevia perustietotekniikkapalveluja. Edelleen erityisesti TORI-lain mukaisessa palvelutuotannossa palvelukeskus Valtori hyödyntää merkittävässä määrin alihankintaa. Kuten lakiehdotuksen 93 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, nyt ehdotetut palvelussuhdesäännökset tulisivat sovellettavaksi ainoastaan TUVE- ja TORI-lakien mukaisten palvelutuottajien omaan virka- ja työsuhteiseen henkilöstöön, eivätkä ulottuisi alihankintaan tai muihin yksityisiin toimittajiin. Viranomaisten toimialasidonnaisten tietojärjestelmien kehitys- ja ylläpitotoiminta on puolestaan viranomaisten itsensä järjestämää,

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto
www.vm.fi

Puh 0295 16001 (vaihde)
Faksi 09 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

johon yleisesti liittyy viranomaisten oman henkilöstön lisäksi sopimusten mukaiset yksityiset toimittajat.

Esityksen vaikutusten ulottuvuudesta on hyvä ymmärtää se, että TUVE- ja TORI-lakien toimijoiden henkilöstön käytettävyyden turvaamisella kohdistettaisiin toimenpiteitä vain osaan viranomaisten kriittisten ICT-palvelujen tuotantoketjusta. Valtiovarainministeriö pitää erityisen tärkeänä, että aloitettavassa valmiuslain kokonaisuudistuksessa arvioidaan ja valmistellaan huolellisesti uusi valmiuslaki, jossa otetaan huomioon viranomaisten toiminnan varautuminen ja jatkuvuus keskeisten ICT-palvelujen tuotantoketjun osalta kokonaisuudessaan. Myös Digi- ja väestötietoviraston hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) perusteella tuottamien tukipalvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi tarvittavat toimivaltuudet on syytä ottaa mukaan arviointiin.

Valtiovarainministeriö varaa vielä mahdollisuuden täydentää lausuntoa valmiuslain 4 luvun säännösten osalta viimeistään asiantuntijakuulemisessa 13.5.2022.

Lainsäädäntöjohtaja Jouko Narikka